

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీమద్వాల్మీకీయరామాయణం

॥ సుందరకాండం ॥

షోడశః సర్గః

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using L^AT_EX, skt, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీసీతారామాభ్యాం నమః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
॥ సుందరకాండం ॥
షోడశః సర్గః

సీతాయాః శీలం సౌందర్యం చ మనసా ప్రశస్య తాం దుఃఖమగ్నాం నిరీక్ష్య
తదర్థం హనుమతోఽపి శోకః

ప్రశస్య తు ప్రశస్తవ్యాం సీతాం తాం హరిపుంగవః |
గుణాభిరామం రామం చ పునశ్చింతాపరోఽభవత్ || 5.16.1 ||

స ముహూర్తమివ ధ్యాత్వా బాష్పపర్యాకులేక్షణః |
సీతామాశ్రిత్య తేజస్వీ హనూమాన్ విలలాప హా || 5.16.2 ||

మాన్యా గురువినీతస్య లక్ష్మణస్య గురుప్రియా |
యది సీతా హి దుఃఖార్తా కాలో హి దురతిక్రమః || 5.16.3 ||

రామస్య వ్యవసాయజ్ఞా లక్ష్మణస్య చ ధీమతః |
నాత్యర్థం క్షుభ్యతే దేవీ గంగేవ జలదాగమే || 5.16.4 ||

తుల్యశీలవయోవృత్తాం తుల్యాభిజనలక్షణాం |
రాఘవోఽర్హతి వైదేహీం తం చేయమసితేక్షణా || 5.16.5 ||

తాం దృష్ట్వా నవహేమాభాం లోకకాంతామివ శ్రియం |
జగామ మనసా రామం వచనం చేదమబ్రవీత్ || 5.16.6 ||

అస్యా హేతోర్విశాలాక్ష్యా హతో వాలీ మహాబలః |
రావణప్రతిమో వీర్యే కబంధశ్చ నిపాతితః || 5.16.7 ||

విరాధశ్చ హతః సంఖ్యే రాక్షసో భీమవిక్రమః |
వనే రామేణ విక్రమ్య మహేంద్రణేవ శంబరః || 5.16.8 ||

చతుర్దశ సహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్మణాం |
నిహతాని జనస్థానే శరైరగ్నిశిఖోపమైః || 5.16.9 ||

ఖరశ్చ నిహతః సంఖ్యే త్రిశిరాశ్చ నిపాతితః |
దూషణశ్చ మహాతేజా రామేణ విదితాత్మనా || 5.16.10 ||

ఐశ్వర్యం వానరాణాం చ దుర్లభం వాలిపాలితం |
అస్య నిమిత్తే సుగ్రీవః ప్రాప్తవాన్ లోకవిశ్రుతః || 5.16.11 ||

సాగరశ్చ మయాఽఽక్రాంతః శ్రీమాన్ నదనదీపతిః |
అస్య హేతోర్విశాలాఞ్చాః పురీ చేయం నిరీక్షితా || 5.16.12 ||

యది రామః సముద్రాంతాం మేదినీం పరివర్తయేత్ |
అస్యః కృతే జగచ్ఛాపి యుక్తమిత్యేవ మే మతిః || 5.16.13 ||

రాజ్యం వా త్రిషు లోకేషు సీతా వా జనకాత్మజా |
త్రైలోక్యరాజ్యం సకలం సీతాయా నాప్పుయాత్ కలాం || 5.16.14 ||

ఇయం సా ధర్మశీలస్య జనకస్య మహాత్మనః |
సుతా మైథిలరాజస్య సీతా భర్తృదృఢవ్రతా || 5.16.15 ||

ఉత్థితా మేదినీం భిత్త్వా క్షేత్రే హలముఖక్షతే |
పద్మరేణునిభైః కీర్ణా శుభైః కేదారపాంసుభిః || 5.16.16 ||

విక్రాంతస్యార్యశీలస్య సంయుగేష్వనివర్తినః |
స్నుషా దశరథస్యైషా జ్యేష్ఠా రాజ్ఞో యశస్వినీ || 5.16.17 ||

ధర్మజ్ఞస్య కృతజ్ఞస్య రామస్య విదితాత్మనః |
ఇయం సా దయితా భార్యా రాక్షసీవశమాగతా || 5.16.18 ||

సర్వాణ్ భోగాణ్ పరిత్యజ్య భర్తృస్నేహబలాత్ కృతా |
అచింతయిత్వా కష్టాని ప్రవిష్టా నిర్జనం వనం || 5.16.19 ||

సంతుష్టా ఫలమూలేన భర్తృశుశ్రూషణాపరా |
యా పరాం భజతే ప్రీతిం వనేఽపి భవనే యథా || 5.16.20 ||

సేయం కనకవర్ణాంగీ నిత్యం సుస్మితభాషిణీ |
సహతే యాతనామేతామనర్థానామభాగినీ || 5.16.21 ||

ఇమాం తు శీలసంపన్నాం ద్రష్టుమిచ్ఛతి రాఘవః |
రావణేన ప్రమథితాం ప్రపామివ పిపాసితః || 5.16.22 ||

అస్యా నూనం పునర్లాభాద్ రాఘవః ప్రీతిమేష్యతి |
రాజా రాజ్యపరిభ్రష్టః పునః ప్రాప్యేవ మేదినీం || 5.16.23 ||

కామభోగైః పరిత్యక్తా హీనా బంధుజనేన చ |
ధారయత్యాత్మనో దేహం తత్సమాగమకాంక్షిణీ || 5.16.24 ||

నైషా పశ్యతి రాక్షస్యో నేమాన్ పుష్పఫలద్రుమాన్ |
ఏకస్థహృదయా నూనం రామమేవానుపశ్యతి || 5.16.25 ||

భర్తా నామ పరం నార్యాః శోభనం భూషణాదపి |
ఏషా హి రహితా తేన శోభనార్థా న శోభతే || 5.16.26 ||

దుష్కరం కురుతే రామో హీనో యదనయా ప్రభుః |
ధారయత్యాత్మనో దేహం న దుఃఖేనావసీదతి || 5.16.27 ||

ఇమామసితకేశాంతాం శతపత్రనిభేక్షణాం |
సుఖార్థాం దుఃఖితాం జ్ఞాత్వా మమాపి వ్యథితం మనః || 5.16.28 ||

క్షితిక్షమా పుష్కరసన్నిభేక్షణా
యా రక్షితా రాఘవలక్ష్మణాభ్యాం |

సా రాక్షసీభిర్వికృతేక్షణాభిః
సంరక్ష్యతే సంప్రతి వృక్షమూలే || 5.16.29 ||

హిమహతనలినీవ నష్టశోభా
వ్యసనపరంపరయా నిపీడ్యమానా |
సహచరరహితేవ చక్రవాకీ
జనకసుతా కృపణాం దశాం ప్రపన్నా || 5.16.30 ||

అస్యా హి పుష్పావనతాగ్రశాఖాః
శోకం దృఢం వై జనయంత్యశోకాః |
హిమవ్యపాయేన చ శీతరశ్మి -
రభ్యుత్థితో నైకసహస్రరశ్మిః || 5.16.31 ||

ఇత్యేవమర్థం కపిరన్వవేక్ష్య
సీతేయమిత్యేవ తు జాతబుద్ధిః |
సంశ్రిత్య తస్మిన్ నిషసాద వృక్షే
బలీ హరీణామృషభస్తరసీవ || 5.16.32 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే షోడశః సర్గః ||